

Шестопап З.В.,
здобувач 2 курсу, групи ПУА-8
Державного університету «Житомирська політехніка»
Науковий керівник: **Загурська-Антонюк В.Ф.,**
д.н.д.у., к.політ.н., доцент, професор кафедри
міжнародних відносин і політичного менеджменту
Державного університету «Житомирська політехніка»

ДЕМОКРАТИЗАЦІЯ ТА ТРАНСФОРМАЦІЇ В УКРАЇНСЬКОМУ СУСПІЛЬСТВІ

Аналіз демократичних перетворень в українському суспільстві є одним з актуальних напрямів досліджень у сучасних суспільних науках, таких як політична наука та публічне управління. Набуття Україною статусу незалежної держави в 1991 році стало важливим етапом у її політичній історії. Відразу після проголошення незалежності одним з головних завдань нової держави стала демократизація – процес перетворення суспільства і державного управління на засадах демократії. Демократизацію було проголошено як стратегічний напрямок подальшого розвитку країни, і цей вибір вплинув на різні аспекти українського життя. На нашу думку, додаткового аналізу та концептуалізації потребує процес демократизації українського суспільства через призму його гуманізації, що має особливо важливе значення стосовно інституцій реалізації державної влади в сучасній Україні.

Вважаємо за доцільне стверджувати, що реалізація проголошення демократизації як стратегії розвитку стало важливим кроком на шляху до створення сучасної європейської держави з високими стандартами життя та прав людини. На думку Мішина С.І., «одна з головних умов демократії, це – формування ефективної державності, державної єдності та національної ідентичності» [1, с. 26]. Дійсно, ці аспекти відіграють важливу роль у стабільному розвитку демократичної держави, забезпечуючи її стійкість та спроможність до розвитку.

Ефективна державність включає в себе здатність держави забезпечувати порядок, захищати права і свободи громадян, управляти економічними та соціальними процесами. Державна єдність передбачає згуртованість різних

регіонів і етнічних груп країни навколо спільних цінностей і цілей. Національна ідентичність є важливим чинником для створення відчуття спільності та приналежності до нації. На думку Мішина С.І., «наступна передумова демократичних змін – це політична культура громадянського типу. Це означає, що переходи до демократії можуть починатися в умовах, коли загальні громадські цінності є домінуючими та поширеними» [1, с. 26].

Політична культура громадянського типу є важливим елементом демократичного суспільства, оскільки визначає ставлення громадян до політичної системи, їхню участь у політичному житті та взаємодію з державними інститутами. Також слід зазначити, що рівень економічного розвитку є однією з ключових умов для встановлення та стабільного функціонування демократії. Економічний добробут і стабільність створюють сприятливі умови для розвитку демократичних інститутів, забезпечуючи громадянам можливість брати активну участь у політичному житті. Економічний розвиток сприяє зростанню доходів населення, що, в свою чергу, знижує рівень бідності і забезпечує більш високий рівень життя. Задоволення базових потреб (харчування, житло, охорона здоров'я) дозволяє громадянам більше уваги приділяти суспільним та політичним питанням. Розвиток економіки сприяє формуванню та зміцненню середнього класу, який є основою стабільної демократії. Середній клас, як правило, має високий рівень політичної активності та інтересу до захисту демократичних цінностей.

Демократичне суспільство розвивається в пошуках найкращих варіантів соціального прогресу. У такому суспільстві велике значення має оптимальна взаємодія різних типів соціальних механізмів, особливо застосування демократичних технологій виборів, переговорів, договорів, референдумів, вивчення громадської думки, реалізація принципів соціального партнерства та солідарної відповідальності [2, с. 111].

Машталір Х.В., Леськів С.Р., зазначають, що «універсальний характер процесів реалізації демократії впливає на соціально-політичне життя сучасної України, стимулюючи до активізації діяльності її основні інститути: державну владу в особі політичних партій, громадських організацій і народу загалом як основного джерела влади до ефективної співпраці як в межах країни, так і поза

ними.» [3, с. 21]. Таким чином, «Демократія – це не тільки та не стільки цінність, скільки засіб, механізм оптимізації суспільного життя» [4].

Реалізація демократії в Україні є одним із важливих аспектів, що відповідає вимогам євроінтеграційних процесів. Україна активно прагне інтеграції до Європейського Союзу, і цей процес вимагає відповідності певним демократичним стандартам та принципам, які є основою для членства в ЄС.

Для нового демократичного прориву в Україні існують важливі передумови, які створюють сприятливі умови для цього процесу. Основні фактори включають високоосвічене та культурне населення, особливості українського менталітету, певну толерантність населення та досвідчену політичну еліту. Важливо ефективно використовувати ці ресурси та продовжувати роботу над реформами, щоб забезпечити стабільне та процвітаюче майбутнє країни. Демократизація України була і залишається складним і тривалим процесом, що супроводжується численними викликами та труднощами, такими як корупція, політична нестабільність, зовнішні загрози.

Таким чином, у результаті проведеного аналізу, необхідно зазначити, що для забезпечення стабільного розвитку демократії в країнах, що проходять процес демократизації, необхідно враховувати кілька ключових аспектів. Зокрема, національні плани розвитку та економічні реформи повинні бути всеохоплюючими і колективними, а державні інститути – підзвітними та прозорими. Це також забезпечує максимальну участь громадян у виборчих та конституційних процесах, особливо меншин, жінок та вразливих груп населення.

Список використаних джерел:

1. Мішин С. І. Демократичні зміни: критерії та фактори. «ПОЛІТИЧНЕ ЖИТТЯ». 2021 р. № 3. С. 25-30. URL: <file:///C:/Users/Asus/Downloads/11094-%D0%A2%D0%B5%D0%BA%D1%81%D1%82%20%D1%81%D1%82%D0%B0%D1%82%D1%82%D1%96-22048-1-10-20211020.pdf>

2. Даниленко Л., Поліщук І. Перспективи та виклики євроінтеграційних процесів для України: навчально-методичні матеріали. Київ: НАДУ, 2013. 132 с.

3. Машталір Х.В. Леськів С.Р. Реалізація демократії в Україні: політико-правовий аналіз. Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Серія: юридичні

науки. 2020 р. Том 31 (70) Ч. 1 № 2. С. 20-24. URL:
http://www.juris.vernadskyjournals.in.ua/journals/2020/2_2020/part_1/6.pdf

4. Палас Н. «Демократія високого стандарту» як один з найголовніших критеріїв членства у НАТО: український вимір. Україна – НАТО: регіональний вимір: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції, м. Львів, 6 грудня 2008 р. С. 91–95.